

PERSBERICHT

DE SINT-JANSBERG UITGEROEPEN TOT NIEUWSTE ICOONLANDSCHAP

Beek-Ubbergen / Molenhoek, 17 november 2023

Tijdens een feestelijke bijeenkomst op vrijdagmiddag 17 november is de Sint-Jansberg uitgeroepen tot het nieuwste Icoonlandschap van Nederland. Na Noorbeek (Zuid-Limburg), de Hoge Berg op Texel, het Aaltense Goor in de Achterhoek, en Staverden & Leuvenum op de Veluwe, is de Sint-Jansberg het vijfde gebied met dit predicaat.

De titel Icoonlandschap wordt toegekend door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC), in samenspraak met lokale partijen die betrokken zijn bij het behoud en de ontwikkeling van het gebied. De onthulling vond plaats bij het Jachtslot Mookerheide, en was georganiseerd door de VNC in samenwerking met Natuurmonumenten.

Wat is een Icoonlandschap?

Icoonlandschappen zijn gebieden met een bijzondere landschappelijke schoonheid en gaafheid. Deze unieke stukjes cultuurlandschap laten door hun rijke cultuurhistorie zien hoe de geschiedenis van het Nederlandse landschap levend gehouden kan worden. Verschillende partijen zetten zich ervoor in deze gebieden niet alleen te behouden maar ook verder te ontwikkelen. Bovendien zijn Icoonlandschappen ecologisch waardevol omdat er tal van bijzondere planten- en diersoorten voorkomen.

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, die de lat hoog legt bij de keuze voor de Icoonlandschappen, laat door de aanwijzing zien dat er in Nederland nog bijzonder gave landschappen bestaan, die meer waardering en bescherming verdienen om voor de toekomst bewaard te blijven. Tevens kan het predicaat beschouwd worden als een blijk van waardering voor de mensen die bij het gebied betrokken zijn. Er is geen geldprijs of andere consequentie aan de benoeming verbonden.

Over de Sint-Jansberg

De bijzondere geschiedenis van de Sint-Jansberg kent zijn oorsprong in de voorlaatste ijstijd, toen de rivieren de Rijn, Maas en Waal omlaag werden gedwongen richting Noord-Limburg, waar ze een soort gigantische delta van kreekjes en stromen vormden. Langzaam kwamen de rivieren weer in hun oorspronkelijke stroomgebieden terecht, doordat ze zich meanderend door de voet van de achtergebleven stuwwallen groeven. Hierdoor is ook de stuwwal bij de Sint-Jansberg zeer steil, en daalt deze snel af naar het Maasdal. Nergens anders in Nederland kent een stuwwal nog zo'n gave overgang in het aangrenzende landschap als bij de uitloper van de Sint-Jansberg.

Het moerassige veengebied onderaan de Sint-Jansberg, bekend onder de naam het Koningsven, was onder meer het strijdtoneel van de Slag op de Mookerheide in 1574, die twee broers van Willem van Oranje het leven kostte en de Spanjaarden de overwinning bracht.

De natuur en het landschap van de Sint-Jansberg zijn al sinds jaar en dag prachtig en afwisselend. Rijke loofbossen en verwaaide dennen prijken op de heide, met vergezichten op Cuijk en de Maasvallei. Kleinschalig landschap voert de boventoon, en ligt er natuurrijk en behaaglijk bij dankzij de Vereniging Natuurmonumenten.

Diezelfde vereniging heeft de harde grens met de intensieve agrarische bedrijven bovenop de heuvels verzacht met nieuwe bossen, hagen en graften. Aan de voet van de Sint-Jansberg is iets van de glans van het Koningsven van weleer teruggekeerd. Kartelblad, orchideeën en drasland, gevoed door kwelwater uit de stuwwal, zijn daar mogelijke voorbodes voor nog veel meer moois.

De glasheldere beken, drie meertjes en het groene water zijn stuk voor stuk beeldbepalend voor de Sint-Jansberg, net als de nog altijd functionerende watermolen. In de zwaar beboste heuvels is de oorspronkelijke tuin van de Baron van Verschuer weer vrijgezet en zichtbaar gemaakt, compleet met terrassen en parkbomen. De baron heeft het Koningsven destijds gered van de drooglegging.

Om de ontgrondingen en nieuwe moerasgebieden heen is een schil van kleinschalig cultuurlandschap aangelegd door de ontgrondingsfirma Teunesen. Dassen en allerlei andere dieren profiteren van dit veranderende landschap. Zo is op een betrekkelijk klein oppervlak een voor Nederlandse begrippen ongekend fraai en gevarieerd landschap ontstaan. Met respect voor het verleden en toekomstbestendig.

Over de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

De VNC zet zich in voor herstel en behoud van het cultuurlandschap in Nederland, onder andere door aanleg en onderhoud van landschapselementen zoals heggen, houtwallen en struweelhagen. Ook reikt de vereniging jaarlijkse stimuleringsprijzen uit in de vorm van de Gouden Mispel voor uitzonderlijke inzet voor het cultuurlandschap en de Gouden Zwaluw voor bijzondere bevordering van natuur in het stedelijk gebied. Sinds 2018 benoemt de VNC ook Icoonlandschappen. Het werk van de VNC wordt mede mogelijk gemaakt door een meerjarige bijdrage van de Postcode Loterij.